

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga företag revideras genom att en ersätande lag om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet stiftas. I den föreslagna lagen anges de allmänna ramarna för uppfyllandet av kraven på insyn och uppgifter om de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund och offentliga företag samt vissa företag som handhar offentliga serviceuppgifter enligt Europeiska gemenskapernas kommissions direktiv om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag jämte ändringar.

Kommissionens direktiv om insyn ålägger Finland att vidta arrangemang för medgivande av insyn i och lämnande av uppgifter om de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund och offentliga företag. Dessutom förutsätter ändringen av direktivet om insyn att kravet på insyn i ekonomisk verksamhet utvidgas till att gälla också sådana företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter eller som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Genom regleringen kompletteras kommissionens möjligheter att utöva tillsyn

över att Europeiska gemenskapens konkurrensregler och regler om statligt stöd följs.

Avsikten med propositionen är att nationellt genomföra den reglering som ändringarna av direktivet om insyn förutsätter. Ett ytterligare mål är att samla de bestämmelser om insyn och lämnande av uppgifter som ingår i den gällande lagen samt i förordningen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga industriföretag i en enda lag. Innehållet i bestämmelserna skall huvudsakligen vara oförändrat i sak.

De uppgifter som skyldigheten att medge insyn förutsätter skall huvudsakligen hämtas från företagens bokslutsuppgifter. I vissa fall skall företagen också åläggas att ha separat bokföring över sina verksamheter. Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om att uppgifterna skall hållas tillgängliga för kommissionen och att de skall tillställas kommissionen på särskild begäran. Finansiell information om offentliga industriföretag skall i vissa fall tillställas kommissionen årligen.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Nuläge	3
1.1. Direktivet om insyn jämte ändringar.....	3
1.2. Det nationella genomförandet av direktivet.....	3
2. Propositionens mål.....	4
3. De viktigaste förslagen.....	5
4. Propositionens verkningar	6
5. Beredningen av propositionen	7
DETALJMOTIVERING.....	8
1. Allmänt	8
2. Motivering till lagförslaget.....	8
3. Ikraftträdande.....	18
4. Lagstiftningsordning	18
LAGFÖRSLAG	19
om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet.....	19

ALLMÅN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Direktivet om insyn jämte ändringar

Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, nedan fördraget, ålägger Europeiska gemenskapernas kommission att se till att medlemsstaterna inte ger sådant stöd till offentliga eller privata företag som strider mot den gemensamma marknaden. I kommissionens direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag, nedan direktivet om insyn, åläggs medlemsstaterna att säkerställa möjlighet till insyn i de finansiella transaktionerna mellan offentliga samfund och offentliga företag. Genom ökad insyn ansåg man sig kunna klarlägga de offentliga samfundens roll som myndigheter i förhållande till deras roll som ägare. Målet var således att få till stånd en enhetlig och rättvis tillämpning av bestämmelserna om konkurrens och statligt stöd i fråga om offentliga och privata företag. De uppgifter som tjänar syftet med ökad insyn skall alltså hållas tillgängliga för kommissionen på särskild begäran.

Artikel 4 i direktivet om insyn ändrades år 1985 genom direktiv 85/413/EEG om ändring av direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag. Genom ändringen utvidgades direktivets tillämpningsområde.

I kommissionens direktiv 93/84/EEG om ändring av direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag definieras innehållet i skyldigheten att medge insyn i fråga om medlemsstater och offentliga företag i tillverkningsindustrin. I direktivet preciseras innehållet i skyldigheten att medge insyn för de offentliga företagen i tillverkningsindustrin. Informationen i fråga skall tillställas kommissionen årligen.

I kommissionens direktiv 2000/52/EG om ändring av direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag, nedan 2000

års ändring av direktivet om insyn, utvidgas medlemsstaternas skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om finansiella förbindelser. Utvidgningen av tillämpningsområdet gäller företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter av en medlemsstat enligt artikel 86.1 i fördraget, eller som anförtrots att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i fördraget. Utvidgningen av tillämpningsområdet i fråga om skyldigheten att lämna uppgifter gäller såväl offentliga som privata företag. På företagets verksamheter enligt artikel 86 tillämpas, efter att de villkor som fastställs i direktivet har uppfyllts, skyldigheten att ha separat redovisning. Med denna skyldighet avses ett företags plikt att särredovisa verksamheterna enligt artikel 86 skilt från företagets andra verksamheter. Den separata redovisningen ger kommissionen en möjlighet att vid behov säkerställa att företagets andra verksamheter inte stöds genom offentlig finansiering eller en särställning som möjliggörs genom särskilda eller exklusiva rättigheter. De uppgifter som förutsätts för att kravet på insyn skall uppfyllas skall tillställas kommissionen på särskild begäran.

1.2. Det nationella genomförandet av direktivet

Direktivet om insyn jämte ändringar, med undantag av 2000 års ändring av direktivet, har genomförts i Finland genom lagen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga företag (183/1993), som trädde i kraft vid ingången av 1994. Enligt 1 § lagen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga företag gäller skyldigheten att lämna uppgifter allmänna medel som offentliga samfund direkt tillfört offentliga företag samt sådana allmänna medel som offentliga samfund tillfört offentliga företag via andra offentliga företag eller finansiella institutioner.

Skyldigheten att lämna uppgifter omfattar också den faktiska användningen av de allmänna medel som avses ovan. Skyldigheten omfattar särskilt uppgifter om täckandet av

förlusterna från offentliga företags verksamhet, om deras kapitalförsörjning och andra penningflöden från offentliga samfund till offentliga företag antingen direkt eller indirekt.

I lagen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga företag avses med offentligt samfund staten, kommuner, samkommuner, evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet och deras församlingar samt folkpensionsanstalten och Finlands Bank. Med offentligt företag avses ett företag, över vilket offentliga samfund direkt eller indirekt utövar ett dominerande inflytande till följd av ägarskap, finansiell medverkar eller de regler som gäller för företaget. I 5 § ingår en begränsning av tillämpningsområdet enligt vilken lagen inte tillämpas på offentliga företag vars omsättning understiger ett visst belopp.

Enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga företag ansvarar varje ministerium i fråga om de offentliga företagen inom ministeriets förvaltningsområde för anskaffandet av uppgifter enligt lagen. För att uppgifter om finansiella förbindelser mellan andra offentliga samfund och offentliga företag anskaffas och hålls tillgängliga ansvarar i fråga om kommuner och samkommuner inrikesministeriet, i fråga om evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet och deras församlingar undervisningsministeriet, i fråga om folkpensionsanstalten social- och hälsovårdsministeriet och i fråga om Finlands Bank finansministeriet.

Lagen förutsätter inte att uppgifter tillställs aktivt utan endast att de uppgifter som närmare anges i lagen skall förvaras och hållas tillgängliga. Uppgifterna skall på begäran tillställas kommissionen.

Ändringar har gjorts i den gällande lagen genom en lag som gavs år 1995 (207/1995) och en lag som gavs år 1999 (686/1999). De ändringar som gjordes år 1995 innehöll endast tekniska preciseringar, dvs. 1 § som gäller lagens tillämpningsområde samt 7 § som gäller undantag från tystnadsplikt, genom vilka lagen bringades att motsvara situationen med EU-medlemskap när det gäller den terminologi som används i lagen. År 1999 ändrades lagen för att den skulle mot-

svara bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) i fråga om undantag från tystnadsplikt.

Med anledning av en ändring av kommissionens direktiv 93/84/EEG angående offentliga företag i tillverkningsindustrin har en förordning om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga industriföretag (835/1994) givits med stöd av 8 § i den nuvarande lagen. Genom denna förordning har kravet att säkerställa en möjlighet till insyn i de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund och offentliga företag i tillverkningsindustrin blivit uppfyllt. Den information som skyldigheten att medge insyn förutsätter skall tillställas kommissionen årligen.

2. Propositionens mål

Kommissionens direktiv om insyn ålägger Finland en skyldighet att vidta arrangemang för medgivande av insyn i och lämnande av uppgifter om de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund och offentliga företag. Dessutom förutsätter 2000 års ändring av direktivet om insyn att skyldigheten att medge insyn i ekonomisk verksamhet utvidgas till att gälla också sådana företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter av ett offentligt samfund enligt artikel 86.1 i fördraget, eller som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i fördraget. Om dylika verksamheter enligt artikel 86, dvs. utövan- det av särskilda eller exklusiva rättigheter eller tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, används nedan begreppet offentliga serviceuppgifter. Förutom offentliga företag kan också privata företag handha offentliga serviceuppgifter.

Den föreslagna lagen anger de allmänna ramarna för finska statens skyldighet att uppfylla kravet på insyn och lämnande av uppgifter om de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund och offentliga företag samt företag som handhar offentliga serviceuppgifter. Kommissionens tillsynsuppgift definieras i artikel 86.3 i fördraget. Enligt nämnda artikel kan kommissionen utfärda lämpliga direktiv eller beslut vad avser medlemsstaterna. Syftet med direktivet om insyn jämte ändringar är således att för sin del

komplettera möjligheterna till tillsyn med tanke på fördragets artiklar 81 och 82 om konkurrensregler samt särskilt med tanke på artiklarna 87 och 88 om statligt stöd.

Genom regleringen ges kommissionen möjligheter att för det första se till att medlemsstaterna inte beviljar offentliga företag som omfattas av direktivet sådant stöd som strider mot den gemensamma marknaden. Till företagen i fråga kan allmänna medel överföras antingen direkt eller indirekt. Direktivet om insyn förutsätter att insyn i finansiella förbindelser medges oberoende av det sätt på vilket allmänna medel kanaliseras till företagen. Genom lagen säkerställs också att kommissionen har tillgång till tillräckliga uppgifter om de grunder på vilka allmänna medel beviljas och om den faktiska användningen av allmänna medel.

Enligt artikel 1.1 b i direktivet om insyn gäller direktivet också allmänna medel som offentliga myndigheter tillfört offentliga företag indirekt via andra offentliga företag eller finansiella institut. Utgångspunkten för direktivet om insyn är således att skyldigheten att medge insyn gäller oberoende av sätt på vilket de allmänna medlen har kanaliseras till företagen. Direktivets ordalydelse gör det dock möjligt att skyldigheten i den mening som avses här inte kan fullgöras om finansieringen förmedlades av en privat part. Den princip som gäller för statligt stöd i den mening som avses i artikel 87 i fördraget är dock att offentlig finansiering inte omvandlas till privat finansiering genom att den kanaliseras till företagen via ett privat "förmedlingsorgan". Om samma synsätt skall tillämpas nationellt krävs att direktivets tillämpningsområde utvidgas att omfatta också situationer där de allmänna medlen kanaliseras tillbaka till ett offentligt företag via en privat förmedlarorganisation.

Enligt 2000 års ändring av direktivet om insyn skall företag som handhar offentliga serviceuppgifter, när vissa villkor uppfylls, ha separat redovisning av verksamheterna enligt artikel 86 i fördraget till skillnad från andra verksamheter. I ingressen till direktivet definieras skyldigheten att ha separat redovisning på följande sätt: "Sådan separat redovisning bör hållas tillgänglig dels för varor eller tjänster för vilka medlemsstaten har be-

viljat särskilda eller exklusiva rättigheter eller för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som ett företag har anförtrott att tillhandahålla av medlemsstaten, dels för alla andra varor och tjänster som ingår i företagets verksamhet." Skyldigheten att ha separat redovisning kan gälla både offentliga och privata företag. Det bör noteras att fullgörandet av denna skyldighet inte inverkar på offentliga företags andra skyldigheter med avseende på insyn. Skyldigheten att ha separat redovisning avser att säkerställa kommissionens möjligheter att kontrollera volymen av offentlig finansiering som kanaliseras till företag för skötseln av offentliga serviceuppgifter i förhållande till det nettobelopp som krävs för utförandet av uppgifterna i fråga. Genom bestämmelsen ges kommissionen ett instrument för kontroll av möjligheterna till s.k. korssubventionering. Med detta avses en situation där offentlig finansiering som beviljats för skötseln av offentliga serviceuppgifter används för att stöda företagets andra verksamheter. I fråga om särskilda eller exklusiva rättigheter förutsätts inte någon offentlig finansiering utan kommissionens rätt till tillsyn omfattar också situationer där verksamheten till fullo finansieras av dem som använder den offentliga tjänsten i fråga. Syftet med detta är att hindra serviceproducenten från att begära "överpris" på tjänsterna och på detta sätt få vederlagsfria förmåner som kan användas till att stöda företagets övriga verksamhet. Skyldigheten att ha separat redovisning tillämpas endast på företag som utöver handhavandet av en offentlig serviceuppgift också bedriver annan verksamhet.

3. De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att lagen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga företag och förordningen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga industri-företag som getts med stöd av lagen skall revideras genom att det stiftas en ersättande lag om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet. Till den del skyldigheten att medge insyn i och lämna uppgifter om de finansiella förbindelserna mellan offentliga

samfund och offentliga företag kan fullgöras utgående från normala bokslutsuppgifter föreslås att de bestämmelser som ingår i lagförslaget skall motsvara sakinnehållet i de gällande föreskrifterna.

Motiveringen till att det stiftas en ny lag i stället för en revision av den gällande lagen är att fullgörandet av den skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om företags ekonomiska verksamhet som anges i 2000 års ändring av direktivet om insyn innebär en betydande utvidgning av den gällande lagens tillämpningsområde. Den viktigaste ändringen består i att lagens tillämpningsområde föreslås bli utvidgat till att omfatta även företag som handhar offentliga serviceuppgifter. Dylika uppgifter kan handhas av både offentliga och privata företag. Utvidgningen av tillämpningsområdet skulle medföra ändringar i det stora flertalet av paragraferna i den gällande lagen. Vidare skulle det vara nödvändigt att ändra lagens namn. Dessutom skulle det informationsinnehåll som fullgörandet av skyldigheten angående insyn kräver utvidgas från att omfatta normala bokslutsuppgifter enligt den gällande lagen till en skyldighet att ha separat redovisning enligt direktivet.

Med anledning av 2000 års ändring av direktivet om insyn föreslås att till lagen fogas bestämmelser som ålägger vissa företag att särredovisa de offentliga serviceuppgifterna skilt från annan verksamhet. Detta betyder att utöver de skyldigheter som företag åläggs i bokföringslagstiftningen skall företagen ha separat redovisning av de produkter och tjänster för vilkas del företaget av offentliga samfund beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter enligt artikel 86.1 i fördraget eller anförtrots att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2. Om det mer detaljerade innehållet i samt om förfarandet vid sammanställningen och offentliggörandet av uppgifter om de verksamheter som skall särredovisas skall bestämmas särskilt genom förordning av statsrådet.

Bestämmelserna i förordningen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga industriföretag föreslås bli intagna i lagen.

4. Propositionens verkningar

Propositionen bedöms inte ha några bety-

dande ekonomiska verkningar eller verkningar i fråga om organisation på de offentliga samfundens nivå. Vart och ett av ministerierna eller andra organ som tillhör ett offentligt samfund skall ansvara för insamlandet av uppgifter om offentliga företag i enlighet med 3 § inom sitt eget förvaltningsområde. När det gäller tillståndet av ekonomisk information om vissa offentliga industriföretag årligen till kommissionen föreslås att rapporteringen skall ske samordnat genom handels- och industriministeriets försorg. Det bedöms att insamlingen och tillhandahållandet av uppgifter samt tillställningen av dem till kommissionen kan skötas med de nuvarande resurserna.

I fråga om offentliga industriföretag har skyldigheten att årligen lämna uppgifter enligt förordningen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga industriföretag gällt mindre än tio företag. De företag som omfattats av rapporteringsskyldigheten har hittills funnits inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde. Andra uppgifter än sådana som gäller nämnda offentliga industriföretag har hittills inte tillställts kommissionen.

Antalet företag som kommer att omfattas av skyldigheten att ha separat redovisning kan uppskattas stanna vid några få per år. Ett antal offentliga företag och statens affärsverk kommer troligtvis inte att omfattas av lagens tillämpningsområde eftersom de regleras av egna bestämmelser om skyldighet att medge insyn enligt fördraget eller andra bestämmelser som utfärdats inom Europeiska gemenskapen. Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el samt den finska elmarknadslagen (386/1995) som har givits med stöd av direktivet t.ex. innehåller bestämmelser om skyldigheten att särredovisa affärsverksamheterna och innebär således att elmarknaden inte skall omfattas av den föreslagna lagens tillämpningsområde när det gäller separat redovisning. Vidare innehåller Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas liksom också den finska naturgasmarknadslagen (508/200) som givits med stöd av direktivet bestämmelser om särredovisning. I fråga om järn-

vägstransporter finns det också gemenskapsregler om skyldigheten att ha separat redovisning och nationell lagstiftning som givits på basis av dem. Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG (ändrat genom 2002/39/EG) om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna innehåller regler om skilda konton för olika tjänster i den interna redovisningen och motsvarande regler finns i lagen om posttjänster (313/2001) som givits med stöd av direktivet. Direktivets bestämmelser om skilda konton i redovisningen skulle visserligen inte ha behövt genomföras här i Finland eftersom det juridiskt sett inte finns något monopol i fråga om posttjänster. En bestämmelse i ”direktivets anda” har dock tagits in i lagen om posttjänster. Om teleföretags särredovisningsskyldighet kommer att föreskrivas i en ny kommunikationsmarknadslag samt i lagen om ändring av lagen om Rundradion Ab som ingår i den proposition som behandlas som bäst i riksdagen (RP 112/2002).

Skyldigheten att ha separat redovisning kommer inte heller att tillämpas i de fall där ett företag endast har verksamhet som innebär tillhandahållande av en offentlig serviceuppgift. Som ett exempel på detta kan nämnas Alko Ab och Oy Veikkaus Ab som utöver sin exklusiva rättighet eller offentliga serviceuppgift tills vidare inte har annan verksamhet. Det bör noteras att även om skyldigheten att ha separat redovisning inte gäller dylika företag, omfattas dessa i deras egenskap av offentliga företag av 3 § 1 mom. i lagförslaget.

När det gäller den kommunala sektorn kan bland företag som sköter offentliga serviceuppgifter nämnas bl.a. Kommunernas pensionsförsäkring, Kommunernas garanticentral och Kommunfinans Abp. Nämnade aktörer omfattas dock inte av tillämpningsområdet för bestämmelserna om separat redovisning så länge deras enda uppgift är att handha en offentlig serviceuppgift. Inte heller kommunala affärsverk (t.ex. vatten-, avlopps-, värme- och elverk, telefonbolag samt hamnverk) kommer troligtvis i regel att om-

fattas av skyldigheten att ha separat redovisning eftersom de oftast inte har någon annan verksamhet utöver sin offentliga serviceuppgift eller omsättningen för de verk som handhar en offentlig serviceuppgift understiger tröskelvärdet för lagens tillämpning. Samma bedömning gäller alla bolagiserade kommunala aktörer.

Sådana privata företag som handhar offentliga serviceuppgifter och som skyldigheten att ha separat redovisning skall tillämpas på kan i framtiden finnas bl.a. inom social- och hälsovårdssektorerna och inom utbildningssektorn. Europeiska gemenskapernas domstol har under de senaste åren gjort flera bedömningar som har gått ut på att olika verksamheter har betraktats som tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomisk intresse. Dessa fall kan dock inte generaliseras och direkt tillämpas på Finland eftersom besluten alltid har samband med tid och rum.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet. Innan propositionen sändes ut på remiss har den behandlats i en sektion för konkurrensfrågor och statligt stöd under kommittén för EU-ärenden. Utlåtanden har begärts av samtliga ministerier, Ålands landskapsstyrelse, Finlands Kommunförbund, Konkurrensverket samt av Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund. I beredningsskedet har dessutom Statskontoret hörts. Synpunkterna i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats.

Förslaget till ändring av direktivet om insyn har behandlats i riksdagens ekonomiskutskott år 1997. Det utkast till ändring av direktivet som då behandlades motsvarar 2000 års ändring av direktivet om insyn. Ekonomiskutskottet konstaterade i sitt utlåtande (EkUU 11/1997 rd) att utskottet finner det mycket motiverat att det skapas större insyn för att garantera att inkomster från monopolbranscher och offentliga tjänster inte används av företagen till att skaffa sig konkurrensfördelar inom konkurrensutsatta branscher.

DETALJMOTIVERING

1. Allmänt

För att bestämmelserna i direktivet om insyn och i 2000 års ändring av direktivet skulle kunna införlivas i den nationella lagstiftningen har innehållet i den föreslagna lagen formulerats så att det så långt som möjligt stämmer överens med direktivet, vilket innebär att avvikelser från definitioner och andra uttryck som används i direktivet görs endast till den del det är nödvändigt med tanke på den finska lagstiftningspraxisen.

2. Motivering till lagförslaget

1 §. *Tillämpningsområde och syfte.* I paragrafen finns bestämmelser om lagens tillämpningsområde och syfte.

I 1 mom. fastställs att lagen gäller insynen i de finansiella förbindelserna mellan finländska offentliga samfund och vissa företag samt statens skyldighet att lämna uppgifter till Europeiska gemenskapernas kommission.

I 2 mom. anges lagens syfte. Lagens syfte är att säkerställa kommissionens möjligheter att övervaka efterlevnaden av gemenskapens regler om konkurrens och statligt stöd i den mening som avses i direktivet om insyn jämte ändringar. Direktivets ursprungliga syfte var att ge kommissionen bättre möjligheter att se till att medlemsstaterna inte till offentliga företag beviljar statligt stöd som strider mot den gemensamma marknaden. Genom ökad insyn ansåg man sig kunna klarlägga de offentliga samfundens roll som myndigheter i förhållande till deras roll som ägare.

Genom 2000 års ändring av direktivet utvidgades direktivets tillämpningsområde till att omfatta också privata företag för att säkerställa kommissionens möjligheter att se till att arrangemang mellan offentliga samfund och företag enligt artiklarna 86.1 och 86.2 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen iakttas.

2 §. *Definitioner.* I paragrafen har samlats de definitioner som är viktiga med tanke på tillämpningen av lagen. Definitionerna följer så långt som möjligt definitionerna i kommissionens direktiv om insyn. Vissa defini-

tioner har dock ändrats för att de bättre skall motsvara den finska lagstiftningens behov. I detaljmotiveringen har dessutom innehållet i definitionerna preciserats genom att ge exempel bl.a. på de avgöranden som Europeiska gemenskapernas domstol har träffat. Definitionerna på offentliga samfund och offentliga företag har tagits som sådana från lagen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga företag som nu föreslås bli upphävd.

I 1 mom. intas följande definitioner:

1) *Offentligt samfund.* Begreppet offentligt samfund har tagits in i lagen som motsvarighet till begreppet offentlig myndighet som används i direktivet om insyn. Med offentlig myndighet avses i direktivet alla offentliga myndigheter, inbegripet staten och regionala och lokala myndigheter samt alla övriga territoriella myndigheter. Enligt motiveringen till den nuvarande lagen avses med offentligt samfund staten, kommuner, samkommuner, evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet och deras församlingar samt folkpensionsanstalten och Finlands Bank. Ett väsentligt element i begreppet offentligt samfund är att det är fråga om en juridisk person som utövar offentlig makt.

2) *Företag.* Enligt definitionen avses med företag varje enhet som utövar ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens juridiska form och sättet för dess finansiering. Detta betyder att verksamhet som inte är av ekonomisk natur omfattas inte av lagen. För att få reda på hur begreppet företag tar tolkats vid tillämpningen av gemenskapens konkurrensregler har praxisen vid Europeiska gemenskapernas domstol studerats. En definition på begreppet företag ingår bl.a. i ärende nr C-41/90, 23.4.1991, Klaus Höfner och Fritz Elser vs. Macrotron GmbH. I det aktuella fallet handlar det om en offentlig institution för sysselsättning som utövar arbetsförmedlingsverksamhet vilken enligt domstolens beslut har betraktats som företag vid tillämpningen av gemenskapens konkurrensregler.

Definitionen på ekonomisk verksamhet kan preciseras genom att man betraktar saken ur motsatt synvinkel dvs. genom verksamhet

som inte är av ekonomisk natur. Konkurrensreglerna och reglerna om statligt stöd är för det första inte tillämpliga på verksamheter som på grund av sitt innehåll faller under statens ansvar, såsom inre och yttre säkerhet, rättssäkerhet, utrikesförbindelser och andra aspekter som innebär myndighetsutövning. Europeiska gemenskapernas domstol har således slagit fast att ett organ som ansvarar för kontroll och övervakning av lufttrum och som tar upp avgifter för flygtrafiktjänster eller ett privat rättssubjekt som utför föroreningsövervakning i en hamn utövar typiska offentligrättsliga befogenheter som inte är av ekonomisk natur.

Utbildningssystem i statlig regi och obligatoriska socialförsäkringssystem är vidare undantagna från reglerna för konkurrens och statligt stöd. När det gäller utbildningssystem har Europeiska gemenskapernas domstol slagit fast att staten inte eftersträvar ekonomisk vinning i och med inrättandet eller förvaltningen av sådana system, utan endast fullgör sin plikt gentemot medborgarna inom utbildningsområdet och i socialt och kulturellt hänseende. I fråga om obligatoriska socialförsäkringssystem där de förmåner som betalas ut inte står i proportion till den enskilde förmånstagarens inbetalningar har domstolen vidare avgjort att de organisationer som ansvarar för dessa tjänster, bland annat obligatoriska sjukförsäkringssystem, uppfyller en rent social funktion som inte kan klassas som ekonomisk verksamhet.

Enligt domstolens rättspraxis finns det ytterligare viss verksamhet som inte omfattas av gemenskapslagstiftningen för konkurrens, statligt stöd och inre marknad dvs. sådana fall där de organisationer som bedriver verksamheten är av huvudsakligen social och icke-vinstgivande karaktär och inte har för avsikt att delta i kommersiella aktiviteter. Detta omfattar bl.a. icke-kommersiell verksamhet som bedrivs av fackliga organisationer, politiska partier, kyrkliga organisationer och religiösa samfund, konsument-sammanslutningar, akademiska och vetenskapliga sammanslutningar samt välgörenhets- och hjälporganisationer. Om en sådan organisation emellertid skulle börja bedriva viss ekonomisk verksamhet som ett led i sitt arbete i allmänhetens intresse, skulle denna

verksamhet omfattas av gemenskapens regler.

3) *Offentligt företag*. I paragrafen har intagits den definition på offentligt företag som är förenlig med direktivet om insyn och som används i den gällande lagen. Även om direktivet om insyn tydligt har sammanställts särskilt med tanke på verksamhet av typen aktiebolag skall begreppet företag här förstås att omfatta alla privaträttsliga sammanslutningar som bedriver ekonomisk verksamhet liksom också sådana enheter inom den offentliga förvaltningen som har en självständig ställning baserad på författningar och som avviker från andra enheter och som har särskilda organ för förvaltning och ledning. Av enheterna inom den statliga förvaltningen bör åtminstone affärsverk, statens industriföretag samt vissa fonder räknas till denna grupp. Begreppet offentligt företag begränsar tillämpningsområdet till endast sådana företag över vilka offentliga samfund utövar ett dominerande inflytande antingen direkt eller indirekt. Detta kan ske genom ägarskap, finansiell medverkan eller de regler som gäller företaget. Det sistnämnda har ansetts avse företagets formella juridiska grund såsom bestämmelser eller föreskrifter eller stadgar eller reglementen som har härletts från dem, bolagsordningar, bolagsavtal eller andelslags och föreningars stadgar.

Enligt paragrafen anses offentliga samfund utöva ett dominerande inflytande över företaget om de direkt eller indirekt äger majoriteten av företagets aktiekapital eller tecknade kapital av annat slag, kontrollerar majoriteten av röstetalet för företagets samtliga aktier eller andelar eller har rätt att utse fler än hälften av medlemmarna i företagets administrativa eller verkställande ledning eller i dess övervakningsorgan. Det förstnämnda antagandet kan i princip gälla även andra än aktiebolag. Det andra antagandet kan äga tillämpning på företag av typen aktiebolag eller andelslag. Det sista antagandet om dominerande inflytande äger tillämpning på många olika typer av företag särskilt inom den statliga förvaltningen. Eftersom också det indirekta inflytandet över företaget beaktas innebär detta bland annat att i princip skall samtliga koncernföretag liksom också bolag som hör till en statlig affärsverkskoncern betrak-

tas som sådana offentliga företag som avses i lagen.

4) *Offentligt industriföretag.* Med offentligt industriföretag avses samtliga offentliga företag inom tillverkningsindustrin vilka enligt Statistikcentralens näringsgrensindelning (NI) tillhör kategori D, dvs. tillverkning. Definitionen i fråga har härletts från definitionen i direktivet där det står: "offentliga företag i tillverkningssektorn: företag vars huvudsakliga verksamhet, definierad som minst 50 procent av årsomsättningen, är tillverkning. Detta är företag vars verksamhet omfattas av Avdelning D - Tillverkning (underavdelning DA t.o.m. DN i Nace (rev. 1))(4)."

5) *Företag som är skyldigt att ha separat redovisning.* Definitionen följer definitionen i 2000 års ändring av direktivet om insyn. Med företag som är skyldigt att ha separat redovisning avses samtliga företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter av ett offentligt samfund enligt artikel 86.1 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller som anförtrots att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i det nämnda fördraget, och som dessutom bedriver olika verksamheter. I fråga om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse förutsätts utöver det som föreskrivs ovan i denna punkt att företagen för tjänsterna eller verksamheterna får offentlig finansiering i någon form.

Begreppet företag som är skyldigt att ha separat redovisning omfattar dessutom följande definitioner som hänför sig till 1 mom. 5 punkten, vilka, för att 1 mom. 5 punkten inte skall bli för lång, och för att iaktta finländska lagstiftningsprinciper, intas i ett separat 2 § 2 mom.:

a) *Olika verksamheter.* Med olika verksamheter avses å ena sidan alla varor eller tjänster, för vilka ett företag har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter, eller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, som ett företag har anförtrots att tillhandahålla, och å andra sidan, varje annan enskild vara eller tjänst som ingår i företaget verksamhet. Syftet med definitionen är att klargöra att skyldigheten att ha separat redovisning gäller endast sådana fall där företaget också har annan verksamhet vid sidan av de uppgifter som avses i artiklarna 86.1 och 86.2 i fördraget.

Definitionen överensstämmer med 2000 års ändring av direktivet om insyn.

b) *Exklusiva rättigheter.* Med exklusiva rättigheter avses rättigheter som ett offentligt samfund beviljar ett företag genom lag, förordning eller förvaltningsbeslut och som ger detta företag ensamrätt att tillhandahålla en tjänst eller bedriva en verksamhet inom ett bestämt geografiskt område. Definitionen överensstämmer med 2000 års ändring av direktivet om insyn.

De exklusiva rättigheterna hänger ihop med rätten att bedriva ekonomisk verksamhet. Det behöver dock inte vara fråga om s.k. tjänster i allmänhetens intresse såsom en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i fördraget. Den exklusiva rättigheten kan tolkas som monopol dvs. rätt att utan konkurrens bedriva en verksamhet på ett visst ekonomiskt område och inom ett visst geografiskt område. Den exklusiva rättigheten kan samtidigt beviljas flera företag inom samma ekonomiska område förutsatt att företagen verkar inom skilda geografiska områden. Således har varje aktör monopol inom sitt eget geografiska område.

Europeiska gemenskapernas domstol har i sina avgöranden ansett att exklusiva rättigheter enligt artikel 86.1 i fördraget har beviljats bl.a. i följande fall: ett hamnföretags ensamrätt att organisera hamnarbete, en begravningsfirmas ensamrätt att tillhandahålla tjänster, rätten att trafikera en viss flygrutt samt postverkets ensamrätt till insamling, transport och utdelning av post.

c) *Särskilda rättigheter.* Definitionen på särskilda rättigheter ingår i 2000 års ändring av direktivet om insyn och har inkluderats som sådan i lagförslaget. Med särskilda rättigheter avses rättigheter som ett offentligt samfund beviljar ett begränsat antal företag genom lag, förordning eller förvaltningsbeslut och som, inom ett bestämt geografiskt område,

- på annat sätt än utifrån objektiva, proportionerliga och icke-diskriminerande kriterier begränsar antalet företag som har tillstånd att tillhandahålla en viss tjänst eller bedriva en viss verksamhet till två eller flera,

- ger flera konkurrerande företag, på annat sätt än enligt dessa kriterier, tillstånd att till-

handahålla en viss tjänst eller utföra en viss verksamhet, eller

- ger ett eller flera företag, på annat sätt än enligt dessa kriterier, fördelar som i väsentlig grad påverkar andra företags möjligheter att tillhandahålla samma tjänst eller bedriva samma verksamhet inom samma geografiska område på i allt väsentligt likvärdiga villkor.

När det gäller de särskilda rättigheterna kan man säga att det handlar om ett oligopol på marknaden. I en dylik situation begränsar den offentliga sektorn antalet företag (bransch samt verksamhetsområde) som är verksamma på en viss marknad till ett visst maximiantal. Å andra sidan kan det också vara fråga om en särskild rättighet i ett fall där antalet företag som är verksamma på en viss konkurrensutsatt marknad inte begränsas men där den offentliga sektorn ger en del av företagen andra särskilda rättigheter. I fråga om de särskilda rättigheterna har den offentliga sektorn fri prövningsrätt när det gäller antalet företag och valet av dem.

Om en särskild rättighet har överlåtits av ett offentligt samfund i enlighet med konkurrensprinciperna i ett öppet redovisat, genomblickbart och icke-diskriminerande förfarande, kan denna inte betraktas som en särskild rättighet i den mening som avses i denna lag.

d) *Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.* Begreppet har definierats i kommissionens meddelande "Tjänster i allmänhetens intresse i Europa" (2001/C 17/04) enligt följande: "Dessa tjänster, som nämns i artikel 86 i fördraget, är tjänster som utförs på affärsmässiga grunder men som bedöms ligga i allmänhetens intresse enligt särskilda kriterier och som därför omfattas av särskilda förpliktelser från medlemsstaternas sida. Detta omfattar i synnerhet en rad tjänster som rör transporter, energi och kommunikation." Definitionen har tagits in i lagförslaget nästan som sådan.

Betydelsen av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse erkänns i artikel 16 i fördraget som fogades till EG-fördraget genom Amsterdampfördraget. Artikel 16 i fördraget lyder: "Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 73, 86 och 87 och med beaktande av den betydelse som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse har för unionens gemensamma värderingar och den roll som dessa tjänster spelar när det gäller att främja social

och territoriell sammanhållning, skall gemenskapen och medlemsstaterna, var och en inom ramen för sina respektive befogenheter och inom detta fördrags tillämpningsområde, sörja för att sådana tjänster utförs på grundval av principer och villkor som gör det möjligt för dem att fullgöra sina uppgifter."

Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse skiljer sig från den övriga tjänstesektorn på så sätt att offentliga myndigheter anser sig vara skyldiga att se till att dessa tjänster tillhandahålls även om det inte alltid finns tillräckliga marknadsmässiga incitament för leverantörerna att utföra dem. Om myndigheterna bedömer att en viss tjänst ligger i allmänhetens intresse och att marknadskrafterna inte förväntas leda till att denna tjänst tillhandahålls på ett tillfredsställande sätt, kan myndigheterna emellertid fastställa en rad kriterier för hur dessa behov skall uppfyllas och låta tjänsten omfattas av en förpliktelse. För att förpliktelsen skall kunna uppfyllas är det ibland, men inte alltid, nödvändigt att tilldela en leverantör exklusiva rättigheter eller ordna särskilt förmånlig finansiering.

De ovan nämnda tjänsterna hänger ihop med uppgifter som tjänar samhället i dess helhet och syftar till uppnåendet av samhällets ekonomiska målsättningar. De mål och skyldigheter som ansluter sig till dessa tjänster har samband med t.ex. regional- och industripolitiken, den ekonomiska och sociala kohesionen samt energipolitiken, t.ex. upp- och underhållandet av den nationella självförsörjningsgraden. En dylik tjänst skall vara direkt nyttig för samhället i dess helhet. Europeiska gemenskapernas domstol har i sin rättspraxis fäst uppmärksamhet vid företags skyldighet att tillhandahålla en viss tjänst på lika villkor i hela landet trots att de enskilda avtalen inte är lönsamma ur företagens synvinkel.

Europeiska gemenskapernas domstol har i sina avgöranden slagit fast att följande verksamheter kan på grund av sin natur betraktas som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse: arbetsförmedlingstjänster, flygtransporter, posttjänster, elektronisk kommunikation och kommunikationsnät, tillhandahållande av el, inlandssjöfart, hamntjänster, radio- och tv-sändningar samt sändningar i kabelnät, dis-

tribution av baslivsmedel, begravningstjänster, avfallshantering, tillhandahållande av vatten samt administration av extra/frivilliga pensionsförsäkringssystem. Däremot har vissa finansiella tjänster, TV-programpublikationer, hamnarbeten, tillhandahållande av telefoner och kommersiella posttjänster inte ansetts falla under begreppet tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. När det gäller generaliseringen av fallen i fråga bör man konstatera att verksamheterna har uppfyllt kriterierna för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i den situation som rått vid tidpunkten för avgörandet och med beaktande av de särskilda drag som kännetecknar medlemsstaten i fråga.

Villkoren i artikel 86 i fördraget omfattar tjänster i allmänt ekonomiskt intresse varför icke-kommersiella allmännyttiga tjänster, såsom utbildningssystem och socialförsäkringssystem, liksom också uppgifter som faller under den offentliga maktens ansvar, såsom säkerhet och rättsväsende, inte omfattas av definitionen. Begreppet verksamhet av icke-ekonomisk natur har studerats i mer detalj ur EG-rättens synvinkel i 1 mom. 2 punkten i samband med definitionen av begreppet företag.

Enligt praxisen vid Europeiska gemenskapernas domstol utgör artikel 86.2 ett undantag som tillämpas endast om de villkor som framgår av ordalydelsen i artikeln blir uppfyllda. Medlemsstaten skall för det första klart fastställa att en tjänst räknas som en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Medlemsstaten skall uttryckligen ha anförtrott företaget i fråga att tillhandahålla den specifika tjänsten. Dessutom förutsätts att tillämpningen av konkurrensreglerna enligt fördraget, t.ex. det allmänna förbudet mot statligt stöd, skulle förhindra företaget från att utföra uppgiften, och att undantaget inte inverkar på utvecklingen av handeln mellan medlemsstaterna på ett sätt som strider mot gemenskapens intressen.

3 §. *Skyldighet att medge insyn och lämna uppgifter.* I 1 mom. definieras innehållet i skyldigheten att medge insyn i och lämna uppgifter om de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund offentliga företag på det allmänna planet. Till sitt informationsinnehåll motsvarar momentet definition-

erna både i direktivet och i den gällande lagen. Skyldigheten att lämna uppgifter omfattar såväl den direkta som den indirekta offentliga finansieringen.

Direktivets ordalydelse möjliggör dock en tolkning att skyldigheten att medge insyn i den mening som avses här inte skulle kunna fullgöras om finansieringen förmedlades av en privat part. Av denna anledning bestäms i 1 mom. 2 punkten att tillämpningsområdet omfattar också sådana allmänna medel som offentliga samfund genom företag eller finansiella institut tillfört offentliga företag.

Enligt paragrafen skall dessutom den faktiska användningen av de allmänna medlen redovisas.

I 2 mom. bestäms att lagens tillämpningsområde utvidgas så att det motsvarar de krav som 2000 års ändring av direktivet om insyn uppställer. Skyldigheten att lämna uppgifter som baserar sig på insynen i den ekonomiska verksamheten utvidgas till att gälla förutom offentliga företag också sådana företag som är skyldiga att ha separat redovisning av sina verksamheter i enlighet med direktivet om insyn. I fråga om de företag som är skyldiga att ha separat redovisning omfattar skyldigheten att lämna uppgifter presentationen av kostnaderna och intäkterna som härrör från de olika verksamheterna samt detaljerade uppgifter om metoder genom vilka inkomster och utgifter hänförs till olika verksamheter. De företag som är skyldiga att ha separat redovisning och som omfattas av tillämpningsområdet definieras i 2 § 1 mom. 5 punkten. Om det närmare innehållet i skyldigheten att ha separat redovisning bestäms i 6 §.

Momentet kommer att äga tillämpning i de fall där företag åläggs att särredovisa sina verksamheter. Detta innebär att företagen är skyldiga att ha och tillhandahålla för kommissionen utöver de normala bokföringsuppgifterna också separat bokföring över de produkter och tjänster för vilkas del offentliga samfund beviljat företagen särskilda eller exklusiva rättigheter enligt artikel 86.1 i fördraget eller anförtrott företagen att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i fördraget. Intäkterna och kostnaderna för de verksamheter som skall särredovisas skall kunna härledas

från bokföringen hos de företag som är skyldiga att ha separat redovisning. Vid sammanställningen av uppgifterna iaktas i tillämpliga delar de redovisningsbestämmelser som tillämpas av företag som är skyldiga att ha separat redovisning.

Genom bestämmelsen tryggas kommissionens möjligheter att se till att arrangemang enligt artikel 86.1 och 86.2 i fördraget iaktas i förhållandena mellan offentliga samfund och företag. Utvidgningen av skyldigheten att lämna uppgifter gäller både offentliga och privata företag. Syftet med skyldigheten att ha separat redovisning är att säkerställa kommissionens möjligheter att kontrollera beloppet av offentlig finansiering som beviljas i anslutning till särskilda eller exklusiva rättigheter eller tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i förhållande till nettokostnaderna för fullgörandet av skyldigheterna. Om beloppet av offentlig finansiering överstiger nettokostnaderna för fullgörandet av skyldigheterna i fråga, äger bestämmelserna om statligt stöd i artikel 87 i fördraget tillämpning. Genom bestämmelsen ges kommissionen ett instrument för kontroll av möjligheten till s.k. korssubventionering till förmån för företagets andra verksamheter. I fråga om särskilda eller exklusiva rättigheter förutsätts ingen offentlig finansiering utan kommissionens kontrollrätt täcker också situationer där verksamheten till fullo finansieras av användarna av den offentliga tjänsten. Syftet med detta är att hindra tjänsteproducenterna från att begära "överpriser" på sina tjänster och därigenom få vederlagsfria förmåner som används för stöd till företagets andra verksamheter. Skyldigheten att ha separat redovisning tillämpas endast under förutsättning att företaget utöver skyldigheten att tillhandahålla offentliga tjänster bedriver också annan verksamhet. Om företaget endast sköter sådana offentliga serviceuppgifter som avses i artiklarna 86.1 och 86.2 omfattas det inte av skyldigheten att ha separat redovisning. I fråga om sådana tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som avses i artikel 86.1 i fördraget förutsätts dessutom att offentlig finansiering i någon form har kanaliserats till tillhandahållandet av tjänsterna.

Genom 2000 års ändring av direktivet om insyn har de sektorer av ekonomisk verk-

samhet för vilka det tills vidare inte ansetts ändamålsenligt att på gemenskapsnivå särskilt föreskriva en skyldighet att ha separat redovisning bragts i en jämlik ställning med övriga sektorer med tanke på tillsynen över statligt stöd.

4 §. *Begränsning av tillämpningsområdet.* I 1 mom. bestäms om begränsningen av tillämpningsområdet i fråga om de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund och offentliga företag. Momentet motsvarar bestämmelserna i den gällande lagen. När det gäller företagets storlek omfattar lagens tillämpningsområde inte sådana företag vars omsättning, eller i fråga om offentliga kreditinstitut deras balansslutning, underskrider den tröskel som fastställs i direktivet. För andra än offentliga kreditinstitut är tröskelvärdet en omsättning på 40 miljoner euro under vardera av de två sista räkenskapsperioderna före det år under vilket medlen har tillförts eller använts. För offentliga kreditinstituts del är motsvarande tröskelvärdet en balansslutning på 800 miljoner euro.

Lagens tillämpningsområde omfattar inte heller sådana verksamheter hos offentliga företag som inte är ägnade att inverka på handeln mellan medlemsstaterna. Att ge en uttömmande definition på detta är inte möjligt. När det gäller frågor om statligt stöd har kommissionen och i sista hand Europeiska gemenskapernas domstol rätt att göra tolkningar av artikel 87. Riktgivande kan kriteriet betraktas ur följande synvinklar: Kommissionen har i sin tolkning utgått från att det räcker att man kan bevisa att stödtagaren bedriver ekonomisk verksamhet och opererar på en marknad där det förekommer handel mellan medlemsstaterna. Med anledning av den ovan nämnda begränsningen i fråga om företagets storlek kan man också å andra sidan bedöma att företag med en omsättning som överstiger 40 miljoner euro eller en balansslutning som överstiger 800 miljoner euro bedriver sådan verksamhet som i princip kan förmodas ha en inverkan på handeln mellan medlemsstaterna.

Lagens tillämpningsområde skall i enlighet med direktivet om insyn inte heller omfatta förhållandena mellan stater och centralbanker som ansvarar för penningpolitiken. När lagen tillämpas har Finlands Bank en dubbel ställ-

ning: å ena sidan omfattas inte förhållandena mellan staten och Finlands Bank eller andra offentliga samfund av lagens tillämpningsområde, å andra sidan omfattas Finlands Bank som ett offentligt samfund av lagens tillämpningsområde till den del det är fråga om förhållandena mellan banken och de offentliga företag över vilka banken utövar dominerande inflytande.

I 2 och 3 mom. fastställs begränsningarna av tillämpningsområdet för sådana företags del som definieras i 2 § 1 mom. 5 punkten och som är skyldiga att ha separat redovisning.

Enligt 2 mom. tillämpas inte skyldigheten att ha separat redovisning på verksamheter som omfattas av någon annan nationell bestämmelse om separat redovisning som utfärdats på basis av Europeiska gemenskapens lagstiftning eller bestämmelser om separat redovisning i en av Europeiska gemenskapen beslutad förordning. Till exempel direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för el innehåller bestämmelser om särredovisning av verksamheterna som omfattar produktion, överföring och distribution av el samt insyn och öppenhet i bokföringen. Också den finska naturgasmarknadslagen, som givits med stöd av ett direktiv från år 1998, innehåller motsvarande bestämmelser. Vidare innehåller rådets förordning (EEG) nr 1192/69 om införande av enhetliga regler för järnvägsföretagens redovisning samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/12/EG om ändring av rådets direktiv 91/440/EEG om utvecklingen av gemenskapens järnvägar bestämmelser om separat redovisning i bokföringen av transportföretagens olika tjänster. Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna innehåller regler om skilda konton för olika tjänster i den interna redovisningen och motsvarande regler finns i lagen om posttjänster som givits med stöd av direktivet. Direktivets bestämmelser om skilda konton i redovisningen skulle visserligen inte ha behövt genomföras här eftersom det juridiskt sett inte finns något monopol i fråga om posttjänster. En bestämmelse i ”direktivets anda” har dock tagits in i lagen om posttjänster. Om

teleföretags särredovisningsskyldighet kommer att föreskrivas i en ny kommunikationsmarknadslag samt i lagen om ändring av lagen om Rundradion Ab vilka ingår i en proposition som behandlas som bäst i riksdagen (RP 112/2002). Genom nämnda lagar genomförs nationellt de bestämmelser som separat redovisning som ingår i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv).

I 3 mom. definieras de ytterligare begränsningar som gäller tillämpningsområdet i fråga om de företag som är skyldiga att ha separat redovisning. Begränsningen stämmer överens med direktivets motsvarande bestämmelse. De tröskelvärden som gäller företagets storlek är också desamma som i 1 mom. Således omfattar tillämpningsområdet inte företag vars årliga omsättning understiger 40 miljoner euro. I fråga om offentliga kreditinstitut är tröskelvärdet en balansslutning på 800 miljoner euro. Lagen skall inte heller tillämpas på företag vad beträffar tjänster som inte kan påverka handeln mellan Europeiska gemenskapens medlemsstater i nämndvärd omfattning. Vid bedömningen av huruvida verksamheten har en nämnvärd inverkan på handeln mellan medlemsstaterna kan som utgångspunkt tas det antagande som framförs i motiveringen till 1 mom. att ett företag vars omsättning eller balansslutning överskrider de tröskelvärden som fastställs i lagen antas bedriva verksamhet i en sådan skala att verksamheten bör omfattas av lagens tillämpningsområde. Vid bedömning av huruvida verksamheten inverkar nämnvärt på handeln mellan medlemsstaterna och om företaget i fråga omfattas av skyldigheten att ha separat redovisning torde hänsyn kunna tas till den aktuella verksamhetens proportionella andel av företagets alla verksamheter, de regler om statligt stöd som gäller sektorn och den aktuella tolkningspraxisen samt till nationella särdrag.

I 3 mom. 3 punkten anges att företag som enligt ett öppet, genomblickbart och icke-

diskriminerande förfarande anförtratts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i fördraget inte heller skall omfattas av lagens tillämpningsområde. En ytterligare förutsättning är att den offentliga finansieringen för tillhandahållande av dylika tjänster har fastställts för en viss tidsperiod. Lagens tillämpningsområde skall således inte heller omfatta företag för vilka ersättningen för tillhandahållandet tjänster av allmänt ekonomiskt intresse har fastställts enligt lagen om offentlig upphandling (1505/1992) och för vilka den offentliga finansieringen har beviljats för en viss tidsperiod.

5 §. *Skyldighet att medge insyn i fråga om offentliga företag.* I 1 mom. specificeras innehållet i de uppgifter om de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund och offentliga företag som skyldigheten att lämna uppgifter gäller. Bestämmelsen motsvarar innehållet i direktivet om insyn och den nuvarande lagen. Skyldigheten att medge insyn i de finansiella förbindelserna fullgörs om man håller uppgifterna i fråga tillgängliga för tillsynsmyndigheten.

I mom. ingår en förteckning över de uppgifter i fråga om vilka tillgången särskilt skall säkerställas och vilka gäller finansierings- och stödåtgärder som är väsentliga med tanke på bedömningen av existensen av eventuellt stödelement. Det bör observeras att förteckningen inte nödvändigtvis täcker samtliga åtgärder av denna typ utan att den skall betraktas som en förteckning med exempel på åtgärder som åtminstone anses väsentliga.

I 2 mom. finns bestämmelser om skyldigheten att medge insyn i de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund och sådana offentliga industriföretag som avses i 2 § 1 mom. 4 punkten. Om omsättningen för ett offentligt industriföretag för den senast avslutade räkenskapsperioden har överskridit 250 miljoner euro, gäller i fråga om de uppgifter som omfattas av skyldigheten att medge insyn vad som bestäms i direktivet om insyn. De gällande bestämmelserna ingår för närvarande i en direktivändring från år 1993. Om omsättningen inte överskrider det nämnda beloppet följs principen i 1 mom. Användning av hänvisningsteknik har ansetts

motiverad eftersom innehållet i skyldigheten att medge insyn i fråga om sådana offentliga industriföretag som omfattas av direktivet är reglerad i mer detalj än motsvarande skyldighet för andra offentliga företags del. Bestämmelsen är i hög grad av teknisk natur och kan tillämpas som sådan. Bestämmelsen gäller sådana offentliga industriföretag vars årliga omsättning överskrider 250 miljoner euro. Dessa företag förfogar över stor sakkunskap och har goda möjligheter att ta del av bestämmelserna i direktivet. Hittills har sådana företag som omfattas av skyldigheten att årligen lämna uppgifter varit ca tio till antalet och de har funnits inom handels- och industriministeriets förvaltningsområde.

I ingressen till 1993 års ändringsdirektiv 93/84/EEG konstateras att särskilt inom tillverkningsindustrin har betydande statligt stöd getts utan att anmälas. Vidare är den information som är tillgänglig inte alltid tillräckligt detaljerad för att kunna tjäna som underlag för en utvärdering av de finansiella flödena mellan staten och offentliga företag. I artikel 1.2 i det nämnda ändringsdirektivet definieras den ekonomiska information som skall tillställas om offentliga industriföretag med en omsättning som överskrider ett visst belopp. I direktivet specificeras skyldigheten att medge insyn att omfatta årsredovisningen och verksamhetsberättelsen enligt definitionerna i rådets direktiv 78/660/EEG om årsbokslut i vissa typer av bolag. Om företaget har indelat sin verksamhet i flera juridiskt åtskilda företag, godkänner kommissionen hopslagna berättelser. Annars bör de rapporter som tillställs kommissionen vara företagsspecifika.

6 §. *Skyldighet att ha separat redovisning.* I paragrafen föreskrivs närmare om skyldigheten att ha separat redovisning som syftar till att säkerställa att skyldigheten att lämna uppgifter enligt 3 § 2 mom. som baserar sig på insynen i den ekonomiska verksamheten blir fullgjord. Ett företag som är skyldigt att ha separat redovisning definieras i 2 § 1 mom. 5 punkten.

I 1 mom. föreskrivs att ett företag som är skyldigt att ha separat redovisningen skall särredovisa var och en av sina verksamheter. Med detta avses de verksamheter som räknas upp i 2 § 1 mom. 5 punkten. Syftet med re-

gleringen är att ge en så sanningsenlig bild som möjligt av den särredovisade verksamhetens lönsamhet. Det skall således vara möjligt att särredovisa verksamheten i fråga skilt från företagets övriga verksamheter. Den separata redovisningen förutsätter nödvändigtvis inte att det bildas en skild sammanslutning av verksamheten, som t.ex. vid bolagisering, eller att en separat bokföringsenhet bildas om den separata redovisningen annars kan genomföras på ett tillförlitligt sätt.

Den separata redovisningen bör innehålla uppgifter om inkomsterna av och utgifterna för varje verksamhet samt metoderna för kontering och fördelning av inkomsterna och utgifterna. Konteringen och fördelningen av inkomsterna och utgifterna skall ske på grundval av konsekvent tillämpade och sakligt motiverade principer för kostnadsredovisning. Dessutom skall man som tilläggsuppgift ge en klar beskrivning av de principer för kostnadsredovisning som ligger till grund för den separata redovisningen. En tydlig presentation av principerna för kostnadsredovisning är särskilt viktig med tanke på den separata redovisningen av interna verksamheter för att man skall kunna verifiera att konteringen och fördelningen av inkomsterna och utgifterna har skett objektivt och på rätt sätt.

Enligt 2 *mom.* skall intäkterna från och kostnaderna för de verksamheter som skall särredovisas presenteras i form av en resultaträkning som upprättas för varje räkenskapsperiod. Resultaträkningen skall kunna härledas från bokföringen hos det företag som är skyldigt att ha separat redovisning. Detta säkerställer för sin del att de värderings- och periodiseringsprinciper som har följts stämmer överens med dem som tillämpas på företagets övriga verksamheter och underlättar granskningen av resultaträkningen. När resultaträkningen görs upp iaktas i tillämpliga delar de redovisningsbestämmelser som också i övrigt tillämpas av företag som är skyldiga att ha separat redovisning. Skyldigheten, som också för denna del syftar till att förenhetliga presentationen av de särredovisade verksamheterna, skall tolkas vitt: den som upprättar resultaträkningen skall i tillämpliga delar

också följa andra bestämmelser som utfärdats med stöd av de bestämmelser som tillämpas eller sådana specialbestämmelser som följs inom den sektor där företaget verkar och som ersätter de tillämpade bestämmelserna. Resultaträkningen för de olika verksamheterna skall i fråga om noggrannhet så långt som möjligt motsvara de beräkningsmetoder som företaget tillämpar i fråga om sitt bokslut och av den skall framgå resultatet för de olika verksamheterna före bokslutsdispositioner och skatt.

Enligt 3 *mom.* skall i fråga om de särredovisade verksamheterna resultaträkningarna jämte tilläggsuppgifterna presenteras som en not till företagets bokslut. Detta presentationssätt innebär att informationen om de särredovisade verksamheterna utgör en del av företagets bokslut och underlättar tolkningen och granskningen av det. Eftersom informationen ingår i noterna till företagets bokslut omfattas också den aktuella informationen automatiskt av företagets egen revision.

Uppgifterna om de särredovisade verksamheterna skall också vara offentliga. Att informationen om de särredovisade verksamheterna är offentlig medverkar på ett väsentligt sätt till uppnåendet av lagens syfte med ökad insyn i den ekonomiska verksamheten. Kravet på offentlighet kan uppfyllas genom att bokslutet inlämnas till handelsregistret för registrering eller genom att den hålls tillgänglig vid företaget. De företag som omfattas av lagens tillämpningsområde är i regel antingen på grund av sin bolagsform eller på grund av sin storlek skyldiga att offentliggöra sina bokslut.

Enligt 4 *mom.* kan om det närmare innehållet i resultaträkningen för de särredovisade verksamheterna och tilläggsuppgifterna samt om offentliggörandet av dem föreskrivas särskilt genom förordning av statsrådet. Syftet med detta bemyndigande är att möjliggöra utfärdande av mer detaljerade bestämmelser om separat redovisning om behov därtill uppstår.

7 §. *Bevaring av uppgifter.* I 1 *mom.* finns bestämmelser om den tidsperiod från vilken uppgifter enligt 3 § 1 *mom.* skall hållas tillgängliga. Bestämmelsen överensstämmer med direktivet om insyn och motsvarar bestämmelsen i den gällande lagen.

I 2 *mom.* ingår bestämmelser om hur lång tid företagen som är skyldiga att ha separat redovisning skall bevara uppgifterna. I direktivet har tiden fastställts till fem år efter utgången av den räkenskapsperiod som uppgifterna hänför sig till. Eftersom bevaringstiderna för bokföringsmaterial enligt de bestämmelser som tillämpas av företag med skyldighet att ha separat redovisning överstrider den tid på fem år som föreskrivs av direktivet, har i momentet tagits en hänvisning till de aktuella bestämmelserna om bevaringstider som i tillämpliga delar iakttas.

8 §. *Insamlande av uppgifter.* I paragrafen fastställs vilka parter som är ansvariga för insamlingen av uppgifter. 1 *mom.* gäller de finansiella förbindelserna mellan offentliga samfund och offentliga företag och för denna del motsvarar det bestämmelsen i den nuvarande lagen. För anskaffandet och tillhandahållandet av uppgifter enligt 3 § 1 *mom.* ansvarar varje ministerium i fråga om de offentliga företagen inom ministeriets förvaltningsområde. Inrikesministeriet skall i egenskap av det ministerium som på det allmänna planet ansvarar för de ärenden som rör kommuner svara för insamlingen av uppgifterna om kommuner och samkommuner. Om de upplysningar som begärs hänför sig till en uppgift inom ett fackministeriums förvaltningsområde, ansvarar dock fackministeriet i fråga om insamlingen av uppgifterna. För insamlingen av uppgifterna svarar i fråga om församlingar undervisningsministeriet, i fråga om Folkpensionsanstalten social- och hälsovårdsministeriet samt i fråga om Finlands Bank finansministeriet.

I 2 *mom.* fastställs de för informationen ansvariga parterna när det gäller företag som är skyldiga att ha separat redovisning enligt 3 § 2 *mom.* Varje ministerium eller annat offentligt samfund som nämns i 1 *mom.* ansvarar således för informationen och de närmare anvisningarna om sammanställningen av uppgifter för de företags del som det har beviljat särskilda eller exklusiva rättigheter eller anförtrott att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. För den faktiska sammanställningen och för tillhandahållandet av uppgifterna ansvarar varje företag som är skyldigt att ha separat redovisning. Företagen är skyldiga att på begäran överläta uppgifter,

handlingar eller andra utredningar som avses i denna lag till det behöriga ministeriet eller till den myndighet som ministeriet har förordnat.

9 §. *Årsrapporterna från offentliga industriföretag.* I paragrafen föreskrivs om tillställning av uppgifter om sådana offentliga industriföretag som omfattas av tillämpningen av direktivet om insyn. Bestämmelserna i fråga ingår numera i en direktivändring från år 1993. Handels- och industriministeriet ansvarar för koordineringen när det gäller insamlande och tillställning av information.

Enligt 1 *mom.* skall sådan finansiell information om offentliga industriföretag som förutsatts i 1993 års ändring av direktivet om insyn tillställas Europeiska gemenskapernas kommission årligen. Skyldigheten att lämna uppgifter förutsätter aktiv verksamhet och avviker på denna punkt från den skyldighet att lämna uppgifter som gäller andra företag som omfattas av denna lag enligt vilken uppgifterna skall hållas tillgängliga för kommissionen och de skall tillställas kommissionen endast på begäran. Enligt *mom.* skall kommissionen också tillställas alla kompletterande uppgifter som kommissionen betraktar som nödvändiga för en grundlig bedömning av den erhållna informationen.

Enligt 2 *mom.* skall kommissionen senast den 31 mars varje år tillställas en förteckning över de offentliga industriföretag som omfattas av skyldigheten att lämna upplysningar och deras omsättning. Syftet med detta är att ge kommissionen en möjlighet att få en uppfattning om antalet företag som omfattas av skyldigheten att lämna uppgifter. Enligt *mom.* inlämnar vart och ett av de berörda ministerierna de uppgifter som skall ingå i förteckningen till handels- och industriministeriet.

Enligt 3 *mom.* skall den årliga information som avses i 1993 års ändring av direktivet tillställas kommissionen inom 14 vardagar efter det att det aktuella offentliga företagets bokslut har offentliggjorts. I alla händelser, och särskilt i fråga om företag som inte offentliggör sitt bokslut, skall den information som krävs tillställas kommissionen inom nio månader efter utgången av företagets räkenskapsperiod.

Enligt 4 mom. skall ministerierna tillstålla handels- och industriministeriet informationen i så god tid att den kan vidarebefordras till kommissionen inom den tidsfrist som föreskrivs i denna paragraf.

10 §. *Rätt att få och att lämna ut uppgifter.* Utan hinder av bestämmelserna om sekretess har det behöriga ministeriet och andra myndigheter för fullgörande av statens upplysningsskyldighet rätt att av företag få i denna lag avsedda uppgifter och att lämna ut uppgifter till Europeiska gemenskapernas kommission. De upplysningar som avses i paragrafen kan omfatta uppgifter som innehåller sådana privata affärs- och yrkeshemligheter som avses i 24 § 20 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I 26–32 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet finns bestämmelser om undantag från och upphörande av sekretess. Enligt 29 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kan en myndighet till en annan myndighet lämna ut uppgifter, om i lag särskilt tagits uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter. Enligt 30 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kan en myndighet lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling till en utländsk myndighet eller ett internationellt organ endast i de särskilda fall som nämns i paragrafen om inte något annat bestäms. 10 § i denna lag är avsedd vara en dylik bestämmelse. Enligt paragrafen får uppgifterna användas endast för fullgörande av ett åliggande enligt denna lag.

11 §. *Ikraftträdande.* Paragrafen innehåller

bestämmelser om lagens ikraftträdande. Genom den föreslagna lagen skall den gällande lagen om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga företag jämte ändringar upphävas. Bestämmelserna om separat redovisning tillämpas dock första gången på bokföringen för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2004 eller därefter.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Bestämmelserna om separat redovisning i denna lag tillämpas dock första gången på bokföringen för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2004 eller därefter.

4. Lagstiftningsordning

Enligt 80 § grundlagen skall bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. För närvarande har skyldigheten att lämna uppgifter om offentliga företag och offentliga industrieföretag reglerats i lag och förordning. Det föreslås att i denna lag intas de bestämmelser som ingår i den nuvarande lagen och förordningen samt de skyldigheter beträffande separat redovisning som 2000 års ändring av direktivet om insyn förutsätter.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde och syfte

Denna lag gäller insynen i de finansiella förbindelserna mellan finländska offentliga samfund och vissa företag samt statens skyldighet att lämna uppgifter till Europeiska gemenskapernas kommission.

Lagens syfte är att säkerställa kommissionens möjligheter att övervaka efterlevnaden av gemenskapens regler om konkurrens och statligt stöd i den mening som avses i kommissionens direktiv 80/723/EEG om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag samt i vissa företags ekonomiska verksamhet, nedan direktivet om insyn, sådant det lyder ändrat genom direktiv 85/413/EEG, 93/84/EEG och 2000/52/EG.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *offentligt samfund* staten, kommuner, samkommuner, evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet och deras för-

samlingar samt Folkpensionsanstalten och Finlands Bank,

2) *företag* varje enhet som utövar ekonomisk verksamhet oavsett enhetens juridiska form,

3) *offentligt företag* alla företag, över vilka offentliga samfund direkt eller indirekt utövar ett dominerande inflytande till följd av ägarskap, finansiell medverkan eller de regler som gäller för företaget; offentliga samfund anses utöva dominerande inflytande över ett företag om de direkt eller indirekt

- äger majoriteten av företagets aktiekapital eller tecknade kapital av annat slag,

- kontrollerar majoriteten av röstetalet för företagets samtliga aktier eller andelar eller

- har rätt att utse fler än hälften av medlemmarna i företagets administrativa eller verkställande ledning eller i dess övervakningsorgan.

4) *offentligt industriföretag* samtliga offentliga företag inom tillverkningsindustrin vilka enligt Statistikcentralens näringsgrensindelning hör till kategori D dvs. tillverkning.

5) *företag som är skyldigt att ha separat redovisning* samtliga företag som har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter av ett offentligt samfund enligt artikel 86.1 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen eller som anförtratts att till-

handahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i det nämnda fördraget, och som dessutom bedriver olika verksamheter; i fråga om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse förutsätts utöver det som föreskrivs ovan i denna punkt att företagen för tjänsterna eller verksamheterna får offentlig finansiering i någon form.

I 1 mom. 5 punkten avses med

a) *olika verksamheter* å ena sidan alla varor eller tjänster, för vilka ett företag har beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter, eller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, som ett företag har anförtrots att tillhandahålla, och å andra sidan, varje annan enskild vara eller tjänst som ingår i företagets verksamhet,

b) *exklusiva rättigheter* rättigheter som ett offentligt samfund beviljar ett företag genom lag, förordning eller förvaltningsbeslut och som ger detta företag ensamrätt att tillhandahålla en tjänst eller bedriva en verksamhet inom ett bestämt geografiskt område,

c) *särskilda rättigheter* rättigheter som ett offentligt samfund beviljar ett begränsat antal företag genom lag, förordning eller förvaltningsbeslut och som, inom ett bestämt geografiskt område,

- på annat sätt än utifrån objektiva, proportionerliga och icke-diskriminerande kriterier begränsar antalet företag som har tillstånd att tillhandahålla en viss tjänst eller bedriva en viss verksamhet till två eller flera,

- ger flera konkurrerande företag, på annat sätt än enligt dessa kriterier, tillstånd att tillhandahålla en viss tjänst eller utföra en viss verksamhet, eller

- ger ett eller flera företag, på annat sätt än enligt dessa kriterier, fördelar som i väsentlig grad påverkar andra företags möjligheter att tillhandahålla samma tjänst eller bedriva samma verksamhet inom samma geografiska område på i allt väsentligt likvärdiga villkor, samt

d) *tjänster av allmänt ekonomiskt intresse* tjänster som avses i artiklarna 16 och 86 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, och som utförs på affärsrättsliga grunder men som bedöms ligga i allmänhetens intresse enligt särskilda kriterier och som därför omfattas av särskilda förpliktelser från offentliga samfunds sida.

3 §

Skyldighet att medge insyn och lämna uppgifter

Skyldigheten att medge insyn i och lämna uppgifter om offentliga företag omfattar

1) allmänna medel som offentliga samfund direkt tillfört offentliga företag,

2) allmänna medel som offentliga samfund genom företag eller finansiella institut tillfört offentliga företag som avses i 1 punkten, samt

3) den faktiska användningen av de allmänna medel som avses i 1 och 2 punkten.

Skyldigheten att medge insyn i och lämna uppgifter om företag som skall ha separat redovisning omfattar

1) uppgifter om kostnader och intäkter som härrör från de olika verksamheterna, samt

2) detaljerade uppgifter om de metoder som tillämpats på konteringen och fördelningen av kostnaderna och intäkterna.

4 §

Begränsning av tillämpningsområdet

Denna lag skall inte tillämpas på sådana finansiella förbindelser som avses i 3 § 1 mom. mellan offentliga samfund och

1) ett offentligt företag vad beträffar verksamheter utan nämnvärd inverkan på handeln mellan Europeiska gemenskapens medlemsstater,

2) Finlands Bank,

3) ett offentligt kreditinstitut, när det gäller offentliga samfunds insättningar av allmänna medel på normala affärsrättsliga villkor eller

4) offentliga företag vars omsättning under vardera av de två sista räkenskapsperioderna före det år under vilket de i 3 § 1 mom. nämnda medlen har tillförts eller använts har understigit 40 miljoner euro; för offentliga kreditinstitut skall dock motsvarande tröskelvärde vara en balansomsättning på 800 miljoner euro.

Den skyldighet att ha separat redovisning som avses i 3 § 2 mom. tillämpas inte på verksamheter som omfattas av någon annan nationell bestämmelse om separat redovisning som utfärdats på basis av Europeiska

gemenskapens lagstiftning eller bestämmelser om separat redovisning i en av Europeiska gemenskapen beslutad förordning.

Den skyldighet att ha separat redovisning som avses i 3 § 2 mom. tillämpas inte heller på

1) företag vad beträffar tjänster som inte kan påverka handeln mellan Europeiska gemenskapens medlemsstater i nämnvärd omfattning,

2) företag, vars omsättning under vardera av de två sista räkenskapsperioderna före det år under vilket det åtnjuter en särskild eller exklusiv rättighet som beviljats av ett offentligt samfund enligt artikel 86.1 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, eller under vilket det anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i det nämnda fördraget understiger 40 miljoner euro; för offentliga kreditinstitut skall dock motsvarande tröskelvärde vara en balansomslutning på 800 miljoner euro eller

3) företag som enligt ett öppet, genomskådligt och icke-diskriminerande förfarande anförtrotts att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, om den offentliga finansieringen oavsett dess form har fastställts för en viss tidsperiod.

5 §

Skyldighet att medge insyn i fråga om offentliga företag

Skyldigheten enligt 3 § 1 mom. att lämna uppgifter om finansiella förbindelser mellan offentliga samfund och offentliga företag gäller särskilt uppgifter om följande omständigheter:

- 1) täckande av driftunderskott,
- 2) tillskott av kapital,
- 3) understöd som inte behöver återbetalas samt lån på särskilt förmånliga villkor,
- 4) beviljande av ekonomiska fördelar genom avkall på vinst eller fordringar,
- 5) avkall på normal avkastning på utnyttjade allmänna medel, samt
- 6) ersättning för ekonomiska ålägganden från offentliga samfund.

Om omsättningen för ett offentligt industri-företag som avses i 2 § 1 mom. 4 punkten för den senast avslutade räkenskapsperioden har överskridit 250 miljoner euro, gäller i fråga om de uppgifter som omfattas av skyldigheten att medge insyn vad som bestäms i 1993 års ändring av direktivet om insyn.

6 §

Skyldighet att ha separat redovisning

För att säkerställa fullgörandet av den skyldighet att lämna uppgifter som avses i 3 § 2 mom. skall ett företag som är skyldigt att ha separat redovisning särredovisa var och en av sina verksamheter så att de:

1) verksamhetsvis korrekt konterar eller fördelar inkomsterna och utgifterna på grundval av konsekvent tillämpade och sakligt motiverade principer för kostnadsredovisning,

2) som tilläggsuppgift ger en klar beskrivning av de ovan nämnda principerna för kostnadsredovisning.

Intäkterna från och kostnaderna för de verksamheter som särredovisas enligt denna lag skall presenteras i form av en resultaträkning som upprättas för varje räkenskapsperiod och som skall kunna härledas från bokföringen hos det företag som är skyldigt att ha separat redovisning. Vid upprättandet av resultaträkning iakttas i tillämpliga delar de redovisningsbestämmelser som tillämpas av företag som är skyldiga att ha separat redovisning.

I fråga om de särredovisade verksamheterna är resultaträkningarna och tilläggsuppgifterna offentliga och de skall presenteras som en not till företagets bokslut.

Om det närmare innehållet i resultaträkningen för de särredovisade verksamheterna och tilläggsuppgifterna samt om offentlighöret av dem kan föreskrivas särskilt genom förordning av statsrådet.

7 §

Bevaring av uppgifter

Skyldigheten enligt 3 § 1 mom. att lämna

uppgifter omfattar all information om finansiella förbindelser som avses i denna lag under fem år efter utgången av den räkenskapsperiod då de allmänna medlen tillfördes det offentliga företaget. Om medlen används under en senare räkenskapsperiod, skall de fem åren dock räknas från utgången av den sistnämnda räkenskapsperioden.

I fråga om bevaringen av de uppgifter som omfattas av skyldigheten att lämna uppgifter enligt 3 § 2 mom. gäller vad som bestäms om förvaringen av bokföringsmaterial beträffande det företag som är skyldigt att ha separat redovisning.

8 §

Insamlande av uppgifter

Varje ministerium ansvarar i fråga om de offentliga företagen inom ministeriets förvaltningsområde för anskaffandet av uppgifter enligt 3 § 1 mom. och för att dessa uppgifter hålls tillgängliga. För att uppgifter om finansiella förbindelser mellan andra offentliga samfund och offentliga företag anskaffas och hålls tillgängliga svarar dessutom i fråga om kommuner och samkommuner inrikesministeriet, i fråga om evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet och deras församlingar undervisningsministeriet, i fråga om Folkpensionsanstalten social- och hälsovårdsministeriet och i fråga om Finlands Bank finansministeriet. Offentliga företag och offentliga samfund är skyldiga att till det behöriga ministeriet eller till av detta förordnade myndigheter överlåta de uppgifter, handlingar eller andra utredningar enligt denna lag som behövs för fullgörande av ett åliggande enligt denna lag.

Varje ministerium eller annat offentligt samfund som nämns i 1 mom. ansvarar för informationen och anvisningarna om sammanställningen av uppgifter enligt 3 § 2 mom. för de företags del som det har beviljat särskilda eller exklusiva rättigheter eller anförtrott att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. För sammanställningen och tillhandahållandet av uppgifterna ansvarar varje företag som är skyldigt att ha separ-

rat redovisning. Företagen är skyldiga att på begäran överlåta uppgifter, handlingar och andra utredningar som avses i denna lag till det behöriga ministeriet eller till de myndigheter som ministeriet har förordnat.

9 §

Årsrapporterna från offentliga industriföretag

Sådan finansiell information som förutsätts i 1993 års ändring av direktivet om insyn skall tillställas Europeiska gemenskapernas kommission årligen så som närmare bestäms i direktivet. Kommissionen skall också tillställas alla kompletterande uppgifter som den betraktar som nödvändiga för en grundlig bedömning av den erhållna informationen.

Kommissionen skall senast den 31 mars varje år tillställas en förteckning över de offentliga industriföretag som omfattas av skyldigheten att lämna upplysningar och deras omsättning. Varje ministerium inlämnar de uppgifter som skall ingå i förteckningen till handels- och industriministeriet.

Den årliga information som avses i 1 mom. tillställs kommissionen inom 14 vardagar efter det att det aktuella offentliga företagens bokslut har offentliggjorts. I alla händelser, och särskilt i fråga om företag som inte offentliggör sitt bokslut, skall den information som krävs tillställas kommissionen inom nio månader efter utgången av företagens räkenskapsperiod.

Ministerierna skall tillstå handels- och industriministeriet informationen i så god tid att den kan vidarebefordras till kommissionen inom den tidsfrist som föreskrivs i denna paragraf.

10 §

Rätt att få och att lämna ut uppgifter

Utän hinder av bestämmelserna om sekretess i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) eller i någon annan lag har ministerier och andra myndigheter

rätt att av företag få i denna lag avsedda uppgifter för fullgörande av ett åliggande enligt denna lag. I fråga om offentlighet för evangelisk-lutherska kyrkans och dess församlingars handlingar gäller vad som särskilt bestäms i kyrkolagen (1054/1993).

Utan hinder av bestämmelserna om sekretess har det behöriga ministeriet rätt att lämna ut uppgifter som det tagit del av enligt denna lag till Europeiska gemenskapernas kommission i den omfattning som skyldigheten att medge insyn enligt denna lag förutsätter.

11 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Genom denna lag upphävs lagen den 12 februari 1993 om skyldighet att lämna uppgifter om vissa offentliga företag (183/1993) jämte ändringar.

Bestämmelserna om separat redovisning i denna lag tillämpas dock första gången på bokföringen för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2004 eller därefter.

Helsingfors den 18 oktober 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Handels- och industriminister *Sinikka Mönkäre*